

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut efter uppföljning av grundskola efter riktad tillsyn i Skälltorpsskolan 7-9 i Göteborgs kommun

1.1 Beslut

Skolinspektionen avslutar tillsynsärendet, dnr 2018:9165, gällande Skälltorpsskolan 7-9 och dess huvudman Göteborgs kommun. Det föreläggande vid vite som meddelades i beslut den 28 januari 2020 kommer att följas upp ytterligare i en förnyad tillsyn av Skälltorpsskolan under höstterminen 2021.

1.2 Bakgrund

Skolinspektionen genomförde den 14 december 2018 en riktad tillsyn av Skälltorpsskolan 7-9 inom området trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Skolinspektionen fattade den 24 januari 2019 beslut efter tillsyn för Skälltorpsskolan 7-9.

Skolinspektionen konstaterade efter en uppföljning av beslutet att det fortsatt fanns allvarliga brister inom området värdegrundsarbete, trygghet och studiero och målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Göteborgs kommun förelades därför på nytt, i beslut den 28 januari 2020, att avhjälpa bristerna i verksamheten, senast den 20 augusti 2020. Denna gång förenades föreläggandet med vite om 1 200 000 kr.

Den 20 augusti 2020 inkom Göteborgs kommun med en redovisning av vidtagna åtgärder och den 20-21 oktober samt 12 november 2020 höll Skolinspektionen uppföljande intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan, rektor och representanter för huvudman. I redovisningen samt vid uppföljande intervjuer beskrivs ett flertal åtgärder som genomförts och som till viss del gett positiv effekt. Det framkommer även att det finns en långsiktig planering för läsåret 2020/21 innehållande flera åtgärder som är beslutade och planerade att genomföras, men som vid tiden för skolbesöket ännu inte har genomförts bland annat på grund av rådande omständigheter kring Covid 19. Det finns vidare åtgärder som genomförts så kort tid före besöket att dess konsekvenser då ännu inte kunde bedömas fullt ut.

1.3 Skäl för beslut

Skolinspektionen bedömer att den utredning som hämtades in i ärendet under hösten 2020 inte ger ett tillräckligt aktuellt underlag för att Skolinspektionen ska kunna ta ställning till om de brister som konstaterades i beslutet den 28 januari 2020 kvarstår vid tiden för nu aktuellt beslut. Skolinspektionen kommer därför att fortsätta uppföljningen av tidigare konstaterade brister i samband med en förnyad tillsyn av Skälltorpsskolan under höstterminen 2021. I denna tillsyn kommer skolans arbete inom bedömningsområdet *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* att granskas, men den kan också komma att omfatta andra bedömningsområden. Tillsynen kommer att innefatta ett skolbesök.

I detta ärende har regionchefen Maria Wassén beslutat och utredaren Maria Lodmark har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även Claes Börjesson och Charlotte Fagher medverkat.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Wassén

Maria Wassén
Regionchef
Signerat av: Maria Wassén

X Maria Lodmark

Maria Lodmark
Utredare
Signerat av: Maria Lodmark

Bilaga

Skolinspektionens beslut den 28 januari 2020(dnr 2018:9165)

Skolinspektionen

2021-03-25
Dnr 2018:9165
4 (4)

2020-01-28
Dnr 2018: 9165

Göteborgs kommun

grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut efter uppföljning för grundskola

Efter riktad tillsyn av Skälltorpsskolan 7-9 i Göteborgs kommun

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpit de påtalade bristerna. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 1 200 000 senast den **20 augusti 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet (Lgr 11,1. Skolans värdegrund och uppdrag, grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Säkerställ att ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete bedrivs på skolenheten. I detta arbete ingår att:

- o Se till att elever, lärare och annan skolpersonal har regelbundna samtal, såväl på gruppnivå som på skolnivå, om de gemensamma värden som ska gälla och hur skolan ska utformas för att skapa en skolmiljö som bygger på respekt och delaktighet.
- o Se till att en samsyn skapas hos all personal kring den värdegrund skolan har att förmedla och hur personalen tillsammans ska göra det tydligt för eleverna vad som förväntas av dem.

- Se till att eleverna ges tillfälle att möta och diskutera värdegrundsfrågor i undervisningen.
- Se till att all personal arbetar aktivt för att motverka det hårda språkbruket och främja respekten för den enskilda individen.
- Rektorn varannan månad följer upp skolenhetens värdegrundsarbete. I detta ingår att säkerställa att det är tydligt för berörd personal hur arbetet ska genomföras. I samband härmed tar rektor också ställning till om andra eller kompletterande åtgärder behövs samt beslutar i sådana fall om sådana. Rektorn ska dokumentera denna uppföljning, analys och eventuellt beslut om utvecklingsåtgärder.

Säkerställ att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I detta ingår att:

- Se till att lärare och annan personal har regelbundna samtal med elever om hur skolmiljön ska utformas för att det ska råda trygghet och studiero.
- Se till att de ordningsregler och klassrumsrutiner som beslutats är tydliga för både elever, lärare och övrig personal. Detta gäller även för tillfällig personal.
- Se till att alla lärare och annan personal, även tillfällig sådan, tillämpar de gemensamma klassrumsrutinerna och ordningsregler som beslutats om på skolenheten. I detta ingår att rektorn, och/eller av rektorn utsedd person, följer upp enskilda lärares arbete med att skapa trygghet och studiero. Detta kan ske genom lektionsobservationer och samtal med elever, lärare och annan personal. I detta ingår även att lärare vid behov får stöd, handledning och kompetenshöjande insatser.
- Rektorn varannan månad följer upp och utvärderar hur åtgärder som vidtas i arbetet för att skapa trygghet och studiero fungerar. I samband härmed tar rektor också ställning till om andra eller kompletterande åtgärder behövs samt beslutar i sådana fall om sådana. Rektorn ska dokumentera denna uppföljning, analys och eventuellt beslut om utvecklingsåtgärder.

Säkerställ att det på skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att:

- Se till att elever informeras om innehållet i skolans plan mot kränkande behandling samt vart de kan vända sig för att anmäla de upplever sig utsatta för kränkande behandling.
- Se till att insatser görs för att komma tillrätta med det kränkande språkbruk som idag har blivit en norm för eleverna.
- Se till att rektorn följer upp och utvärderar vidtagna åtgärder för att motverka kränkande behandling senast tre månader efter att de påbörjats.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen genomförde den 14 december 2018 en riktad tillsyn av Skälltorpsskolan 7-9 inom området trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Tillsynen omfattade intervjuer med elever, lärare och rektor och beslut i detta ärende fattades den 24 januari 2019. Skolinspektionen förelade i beslut den 24 januari 2019 Göteborgs kommun att senast den 8 maj 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa de brister som konstaterades i beslutet.

I beslutet konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister gällande värdegrundsarbetet på skolenheten då detta arbete inte bedrevs tillräckligt aktivt och medvetet för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. Det förekom nedsättande kommentarer mellan elever om elevers utseende såsom "du är ful" "råtta" och "bulldog". De förekom även grova könsord och homofobiska kommentarer. Till viss del pågick ett värdegrundsarbete, men det saknades en samsyn och systematik kring de insatser som gjordes i värdegrundsfrågor och hur man i personalen arbetade med dessa frågor på skolenheten. Det såg olika ut för eleverna i olika klasser *om* och *hur* de mött värdegrundsfrågor i undervisningen. Det var också en variation kring hur olika personalgrupper agerade i värdegrundsfrågor på skolenheten. Det framkom även att det värdegrundsarbete som genomförts inte hade följts upp och att det förebyggande värdegrundsarbetet hade fått stå tillbaka till förmån för det mer åtgärdande arbetet på skolenheten.

I beslutet konstaterade Skolinspektionen också att det fanns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Utredningen visade att det dagligen förekom verbala kränkningar mellan elever genom det språkbruk som användes. Eleverna blev otrygga av den jargong och det bemötande som fanns mellan elever och de upplevde en otrygghet av att vistas på vissa platser i skolan. Denna otrygghet kom sig även av att det förekom "skojbråk" som påverkade andra elever som fanns i närheten. Det rådde en osäkerhet hos eleverna vilka ordningsregler och klassrumsrutiner som gällde på skolenheten. Alla undervisande

lärare följde heller inte dessa regler och rutiner vilket skapade en otydlighet. Till följd av det dåliga och kränkande språkbruket skapades upplevelser av otrygghet och det försvårade även klassrumsklimatet och lärandemöjligheterna för eleverna. Det fanns ämnen där det inte var studiero på lektionerna. I de ämnen där det inte var studiero förekom att elever pratade högt rakt ut i klassrummet, elever hade inte med sig skolmaterial till lektioner och elever stod och bankande på dörren till klassrummet under pågående lektion.

I beslutet konstaterade Skolinspektionen också att det fanns brister i skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Utredningen visade att det var vanligt förekommande med grovt språkbruk och kränkande behandling mellan elever i några av skolenhetens klasser. Alla situationer där kränkande behandling förekom anmäldes inte av lärare och annan personal till rektorn. Många av de incidenter som inträffade på skolenheten mellan elever reddes ut av de skolvårdar som fanns. Skolvårdarna skrev dock inga kränkingsanmälningar och rapporterade inte heller vidare till någon annan att skriva kränkingsanmälan. Skolenheten saknade ett enhetligt och förebyggande arbete för att komma tillrätta med det språkbruk som dagligen användes i skolan. Personalen på skolan var osäkra på vad som kunde uppfattas som en kränkning och vad som skulle anmälas till rektorn.

Skolinspektionen förelade huvudmannen att senast den 8 maj 2019 vidta åtgärder med anledning av de brister som redovisats ovan och att senast samma dag redovisa dessa skriftligen till Skolinspektionen.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I den redovisning som inkom från huvudmannen den 8 maj 2019 beskriver huvudmannen hur flera åtgärder vidtagits för att komma tillrätta med bristerna i Skolinspektionens tidigare beslut.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att skolenheten påbörjat ett värdegrundsarbete som förstelärarna driver med personalgruppen i kollegiala lärandemöten en gång i månaden. På skolenheten har man också infört elevhälsomöten (EHM), där elevhälsan träffar arbetslagen på skolan. Utgångspunkten är arbetslagens behov i syfte att arbeta med insatser kring elevernas trygghet och lärande. Detta arbete kommer att utvecklas under läsåret 2019/20. Den finns en plan om att lärarna kommer att arbeta med elevernas språkbruk på klassråd och elevråd, enligt de redovisade åtgärderna och detta arbete skall prioriteras som en del i skolans värdegrundsarbete.

Gällande att skapa förutsättningar för trygghet och studiero uppger huvudmannen i sin redovisning bland annat att lärarna på skolenheten beslutat att använda en gemensam lektionsstruktur som lärarna har arbetat fram tillsammans. Lärarna har också tagit fram skolans ordningsregler och kommunicerat dessa med eleverna. Vidare beskriver huvudmannen att skolans rektor varit inne i klassrummen och observerat samtliga lärares lektioner och haft efterföljande pedagogiska samtal med respektive lärare för att genomföra ett förbättringsarbete i ledarskap och undervisningskvalitet.

Rektor och biträdande rektor skall under våren 2019, enligt de redovisade åtgärderna, ha genomfört intervjuer med representanter för varje klass för att ta reda på hur eleverna upplever sin lärandemiljö och lärandemöjligheter. Under vårterminen 2019 genomfördes också ett antal utbildningstillfällen för personalen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar till följd av att personalen ville få mer kunskap kring bemötande och förutsättningar utifrån den aktuella problematiken. I klasser där studieron varit särskilt låg har elevhälsan varit inne och stöttat. Huvudmannen beskriver också att inför höstterminsuppstart skall personalen vara organiserade i arbetslag istället för ämneslag med syfte att kunna arbeta mer process- och problemlösande kring elevernas studiegång.

När det gäller det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling beskriver huvudmannen i de redovisade åtgärderna att Göteborgs Stad infört ett nytt digitalt system för att hantera kränkningar och att skolenheten är den första att använda detta. I åtgärderna anges att lärare har tagit upp i sina klasser hur man arbetar med kränkningar och det anges även att skolvärdar på skolan numera skriver kränkingsanmälningar när de får kännedom om något som inträffat.

Som underlag för att kunna utvärdera de åtgärder som skolan gjort har man, enligt huvudmannens redovisning, bland annat använt sig av enkätunderlag från eleverna. Den senaste enkäten gjord vårterminen 2019 är bifogad i det redovisade materialet.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 24 oktober 2019 har Skolinspektionen intervjuat elever, lärare, elevhälsan och tillförordnad rektor (i fortsättningen benämnd tf. rektor) på skolenheten. En del av de personer som intervjuades blev även intervjuade av Skolinspektionen under Skolinspektionens föregående besök. Inspektörerna gjorde också ett antal lektionsobservationer vid uppföljningsbesöket.

Det bedrivs inte ett tillräckligt aktivt och förebyggande värdegrundsarbete på skolenheten

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och tf. rektor framgår att det fortfarande är vanligt förekommande på skolenheten att elever använder sig av ett grovt och dåligt språkbruk riktat mot andra elever. Bland annat förekommer nedsättande kommentarer om sexuell läggning och elevers utseende samt andra oönskade kommentarer som strider mot skolans värdegrund som "hora", "jävla bög", "kuksugare", "tjackpundare" och "snuslangare" återkommande i skolan både i och utanför klassrummet. Elever uttrycker sig nedsättande och eleverna beskriver att uttryck om andras utseende som exempelvis att någon är ful eller blir kallad för "midget" eller dvärg om man uppfattas som kort förekommer. När Skolinspektionen frågar hur eleverna reagerar på ett sådant språkbruk svarar eleverna att de är vana vid det och att de vet att det egentligen inte är okej, men att det hårda språkbruket på skolan blivit normaliserat. De berättar också att vissa lärare reagerar på det hårda språkbruket och säger till elever, men det gäller inte samtliga lärare. Lärare, elevhälsan och tf. rektor bekräftar det hårda språkbruket mellan eleverna och säger också att det inte finns något systematiskt arbete kring detta.

Lärarna uppger exempelvis att de pratar om elevernas språkbruk när arbetslagen träffas och att de tycker att det är förfärligt och oacceptabelt med ett sådant språk som flera elever använder sig av.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och tf. rektor framgår att det aktiva och förebyggande värdegrundsarbetet inte bedrivs i tillräckligt systematiskt omfattning. Tf. rektor uppger att man inte har någon plan för att arbeta med att få bukt på elevernas språkbruk. Vi agerar när situationer uppstår, beskriver tf. rektor och säger också att skolenheten har mycket att utveckla utifrån att arbeta förebyggande och främjande istället för åtgärdande då det inte finns något gemensamt arbete alls. Lärare, elevhälsan och tf. rektor beskriver att elevhälsan möter arbetslagen en gång per månad där lärarna i arbetslaget bestämmer dagordningen och där värdegrunden kan vara ett område att diskutera, men behöver inte vara det. Lärare och tf. rektor berättar att förstelärarna på enheten fått ett uppdrag att träffa lärarkollegiet en gång per månad där tanken är att de ska driva värdegrundsfrågor vilket är ett arbete som kommer att påbörjas under läsåret 2019/20. Eleverna beskriver i intervju att språkbruket inte är uppe för diskussion på vare sig klassråds- eller elevrådstitid. Eleverna i årskurs 9 talar om en FN-dag som skall ske utifrån frågan kring värdegrundsarbetet på skolan, men utöver det uttrycker eleverna att de inte arbetar med värdegrundsfrågor i skolan.

Studieron på Skälltorpsskolan 7-9 är låg i flera ämnen och för flera lärare och skolmiljön präglas inte utav trygghet

Av intervjuer med samtliga intervjugrupper framgår att studieron är låg i flera ämnen. Eleverna säger att det är helt beroende på läraren som undervisar om det är studiero och att de upplever att flera lärare är slappa och inte tar tag i situationer som uppstår i klassrummet. De beskriver många lektioner som kaosartade där elever pratar och skriker till varandra i klassrummet elever spelar spel eller tittar på film på sina mobiler eller datorer. Ett ämne som elever i årskurs 7 och 8 särskilt poängterar har bristande studiero är naturorienterade ämnen (NO) där de under höstterminen haft väldigt många olika vikarier vilket påverkat undervisningens kvalitet och studiero negativt och också gjort att eleverna känner oro inför kommande bedömning och betygsättning. På frågan om det har blivit någon förändring sedan Skolinspektionens föregående besök i december 2018 beskriver eleverna att de inte upplever att det blivit bättre och flera av eleverna uttrycker att de tycker att det snarare blivit sämre. Samtliga elever som deltar i intervjuer berättar att det är många nya lärare och mycket vikarier som undervisar på skolenheten och att många av dessa lärare och vikarier har svårt att upprätthålla studiero i klasserna. Eleverna beskriver att studieron är bättre i språk och i samhällsorienterade ämnen. Där har lärarna en tydlig struktur och då blir det lugnare. Av den elevenkät som huvudmannen bifogat redovisningen över vidtagna åtgärder i maj 2019 framgår att 36 procent av eleverna svarat att de sällan kan studera i lugn och ro i skolan och 12 procent beskriver att de aldrig kan göra det.

Av intervju med elever framgår att den bristande studieron medför att de inte kan koncentrera sig på skolarbete under lektionerna. Eleverna berättar hur de studerar hemma på kvällarna då undervisningsmiljön under många lektioner är så stökig att de inte förmår att aktivt delta i undervisningen. De beskriver hur de har klasskamrater

som väljer att stanna hemma från skolan då de upplever att det är så mycket stök på lektionerna att det är meningslöst att gå dit. Enligt eleverna har de själva tagit upp frågan kring den stökiga klassrumsmiljön på elevråd, men har inte fått återkoppling på sina frågor. Vid ett flertal tillfällen under intervju med elever i årskurs 9 återkommer de kring hur oroliga de känner sig inför framtiden då de upplever att det är många nya lärare som inte vet vad eleverna tidigare gjort och de känner oro kring sina framtida betyg. De beskriver att många av de som vikarierat haft ett så begränsat språk att eleverna heller inte kunnat tillgodogöra sig undervisningen.

Representanter för elevhälsan beskriver också att studieron varierar mycket beroende vilken lärare som undervisar. De uttrycker att det är många lärare som slutat på skolenheten och att det anställts nya vilket har medfört att rutiner och strukturer har fallit bort och behöver implementeras på nytt för samtlig personal. Även tf. rektor säger att studieron är varierande beroende på vem som undervisar. På grund av att flera lärare har svårigheter att upprätthålla studieron i vissa klasser har hen gjort flera schemaändringar och plockat bort vissa lärare från undervisningen.

Vid ett flertal tillfällen som eleverna beskriver har klassrumsmiljön varit så dålig och otrygg att undervisande lärare valt att lämna klassrummet för att komma tillbaka med fler kollegor. Detta är också något som bekräftas av tf. rektor. Genom att undervisande lärare lämnar klassrummet vid oro och hämtar skolvärddar för att styra upp situationer undergräver de sin legitimitet hos eleverna och det ger dåliga förutsättningar för ett fungerande samarbete. Detta har hänt vid ett flertal tillfällen under det år som tf. rektor varit anställd på skolenheten och är något som hon ser som ett stort bekymmer. Eleverna återger också händelser som skett nyligen där elever kastat glas genom matsalen på grund av bråk som uppstått mellan elever och under lektioner har det kastats möbler i klassrummet.

Vid intervju med lärare framgår att alla lärare inte följer överenskomna ordningsregler och den lektionsstruktur som beslutats. I intervju med lärare berättar de att många lärare slutat på skolenheten och att upparbetade rutiner till stor del försvann i och med detta och lärare och övrig personal såg ett behov av att införa en gemensam lektionsstruktur. Lärarna beskriver i intervju hur undervisande lärare ofta samtalar om denna struktur och vikten av att alla följer den. En lärare säger att hen vet att det finns ett antal lärare som inte följer den struktur som skall gälla och att dessa lärare heller inte är lika bra på att skapa studiero som dem som följer den. Efter Skolinspektionens beslut har man aktualiserat dessa rutiner på nytt. Under hösten 2019 upprättade lärarna ordningsregler som kommunicerats med klasser och elevråd. Att alla lärare inte följer den beslutade lektionsstrukturen och ordningsreglerna bekräftas också av elever, elevhälsan och tf. rektor i intervjuer. Tf. rektor uppger att hon upplever att en del lärare har svårt att vara tydliga ledare i klassrummet. Vi pratar väldigt mycket i arbetslagen om att vi ska hålla oss till vår gemensamma struktur för att skapa studiero, säger hon.

Vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen gör noterar inspektörerna varierande grad av studiero. I en av klasserna är bristen på studiero påtaglig och läraren visar inte prov på ett aktivt lärarstöd i den bemärkelsen att skapa studiero. I övrigt är läraren aktiv i sitt arbete med att cirkulera runt bland eleverna som ska arbeta enskilt. I två av de övriga klasserna är elevernas studiero bra, men inspektörerna kan

notera att det finns elever som inte deltar aktivt i lektionen och lärarna ger inte dessa elever ett aktivt lärarstöd så att eleverna kan komma igång att arbeta. I två av klasserna finns en tydlig lektionsstruktur uppskriven på tavlan, medan i de andra två saknas denna beslutade klassrumsrutin.

Det bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever på skolenheten

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och tf. rektorn framgår, som redogjorts för tidigare i beslutet, att det är vanligt förekommande att elever utsätter andra elever för kränkande behandling genom att använda ett hårt språkbruk. I enkätsvar från eleverna beskriver 44,3 procent att de inte känner till skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling och att de inte vet hur man gör eller vem man vänder sig till om man blivit utsatt för kränkning eller blivit illa behandlad.

Vid det intervjuer som genomförs vid uppföljningsbesöket framgår att de flesta eleverna känner sig trygga i skolan, men att det också finns elever känner sig otrygga under skoldagen. De intervjuade eleverna berättar att de själva är trygga, men att de vet om elever som känner sig kränkta av andra och elever som blir utsatta för våld under skoldagen. De beskriver också att eleverna inte litat på vuxna i skolan utan väljer att prata med kompisar ifall det händer något på skolan.

Lärare och tf. rektor bekräftar i intervju att det finns vissa elever på skolenheten som genom sitt beteende och agerande skapar otrygghet hos andra elever och för dessa orosskapande elever arbetar personalen med olika individuella lösningar. Lärarna beskriver att skolbyggnaden är stor med många skrymslen och vrår vilket de tror kan bidra till en känsla av otrygghet hos eleverna. De berättar att flera elever i årskurs 7 är rädda för de äldre eleverna i årskurs 9 och att eleverna kommer till dem för att berätta om situationer som uppstår under skoldagen. De berättar också att man gjort omorganisationer i scheman för att fler vuxna skall kunna vara närvarande ute i verksamheten. Varje år får eleverna svara på en elevenkät som bland annat tar upp upplevelsen av trygghet. I de enkätsvar som huvudmannen bifogat i sina redovisade åtgärder har 91 procent av eleverna svarat att det finns platser på skolan där man inte känner sig trygg. Bamba, E-hallen, idrott och omklädningsrum är exempel på platser där eleverna inte känner sig trygga.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och tf. rektor framgår att personalen numera anmäler händelser där elev upplevt sig utsatt för kränkande till rektorn, men det saknas fortfarande ett förebyggande arbetssätt för att motverka kränkande behandling. Lärare, elevhälsan och tf. rektor beskriver i intervjuer att de under vårterminen 2019 haft en representant från Utbildningsförvaltningen i Göteborgs Stad på besök på skolenheten som informerat lärarna om den anmälnings- och utredningsskyldighet som finns när det gäller kränkande behandling. De intervjuade upplever att de i dag har större kunskap om vad som faktiskt är en kränkning och att det skall anmälas till huvudmannen. Elevhälsan och tf. rektor uppger att de upplever att kränkningar nu anmäls oftare till tf. rektor, men att det förebyggande arbetet till exempel kring

elevernas kränkande språkbruk inte konkret arbetats med och att man inte heller prioriterat det i sitt arbete på skolenheten. Som ett exempel på det berättar tf. rektor att personalen endast agerar på det dåliga och kränkande språkbruket på skolenheten när situationer uppstår. Tf. rektorn beskriver också att kränkingsanmälningar görs på individnivå, men att någon plan för ett gemensamt arbete på skolenhetsnivå inte finns. Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling på skolan brister enligt tf. rektor och att de har en lång väg att gå i detta arbete.

Rättslig reglering

Enligt läroplanen är de värden som skolan ska gestalta och förmedla, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår det av läroplanen att alla som arbetar i skolan ska medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen, aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, samt att lärarna ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsyn

Skolinspektionen bedömer att de brister som konstaterats i Skolinspektionens beslut den 24 januari 2019 inte har avhjälpats.

Värdegrundsarbetet

Av de redovisade åtgärder som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen samt vad som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök kan Skolinspektionen konstatera att skolenheten vidtagit vissa åtgärder för att komma tillrätta med bristen kring skolenhetens värdegrundsarbete. Av utredningen framgår dock att det fortfarande är vanligt förekommande med ett grovt språkbruk och att elever kommenterar varandra och varandras utseende på ett nedvärderande sätt.

Utredningen visar också att det fortfarande inte drivs ett medvetet och strukturerat värdegrundsarbete på skolenheten och att det inte heller är prioriterat. Åtgärder som redovisats och som framkommer i intervjuer är att skolenheten skapat tillfällen för möten där elevhälsan kommer ut till arbetslagen för att arbeta med de frågeställningar de finns behov av. Det kan innebära att det dyker upp värdegrundsfrågor att diskutera vid dessa möten, men det är inte styrt att tiden ska avsättas för sådana diskussioner utan det kan likaväl avhandlas helt andra frågeställningar. Förstelärarna på skolan har fått i uppdrag av rektor att driva kollegiala träffar med arbetslagen som skall ha sin utgångspunkt i värdegrundsarbetet, men varken elever eller lärare kan påvisa att detta kommit igång så att det börjat få genomslag i verksamheten. Trots att det finns ett påtagligt behov av ett strukturerat arbete kring exempelvis elevernas språkbruk och deras brist på respekt och hänsyn gentemot varandra finns inte det på skolenheten och enligt tf. rektor finns inte heller någon plan för att arbeta med det. Skolinspektionens uppföljning visar sammantaget att det inte finns något aktivt och medvetet värdegrundsarbete på skolenheten som skapar en miljö för eleverna som bygger på respekt och delaktighet. Detta strider mot författningarnas krav.

Trygghet och studiero

Av de redovisade åtgärder som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen samt vad som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök kan Skolinspektionen konstatera att alla elever fortfarande inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Utredningen visar att det fortfarande är bristande studiero i flera klasser, i flera ämnen och för flera lärare. Många lektioner präglas av ett dåligt språkbruk mellan elever, elever som pratar och skriker till varandra i klassrummet, elever som är inaktiva i undervisningen och istället sitter och spelar spel eller tittar på film på sina mobiler eller datorer under lektionstid. Det stör studieron både för dem själva och andra elever i klassrummet som försöker att arbeta och som får svårt att koncentrera sig. Bristerna i studieron har medfört att elever känner stor oro inför sitt lärande och inför betygsättning av de kunskaper de förväntas ha förvärvat. En orsak som förs fram till att studieron brister är att det är många nyanställda lärare och vikarier som undervisar på skolenheten. Utredningen visar vidare att det finns elever på skolenheten som känner sig otrygga bland annat till följd av händelser som inträffat i skolan där glas och möbler kastats runt i bamba och under en lektion i samband med bråk mellan elever. Det har även förekommit lektionstillfällen där undervisande lärare känt sig nödgad att lämna klassrummet för att komma tillbaka med förstärkning av fler vuxna för att kunna hantera uppkomna situationer. Även förekomsten av att elever konsekvent kränker varandra med ord, som redogjorts för vid de övriga bristerna i detta beslut, medför en otrygg miljö. De gemensamma klassrumsrutiner och ordningsregler som man beslutat om i syfte att skapa trygghet och studiero följs inte av alla lärare på skolenheten vilket bekräftas i Skolinspektionens intervjuer. Även vid Skolinspektionens lektionsobservationer blir det tydligt att det finns brister i studieron och att de beslutade klassrumsrutinerna inte följs vilket visar sig genom att rutinen att skriva upp lektionsstrukturen på tavlan endast används av lärare vid två av de totalt fyra besökta lektionerna. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det arbete som vidtas vid skolenheten för att komma tillrätta

med bristande trygghet och studiero är inte tillräckligt strategiskt och intensivt och att den brist som konstaterades i Skolinspektionens tidigare beslut därmed kvarstår.

Målinriktat arbete mot kränkande behandling

Av de redovisade åtgärder som huvudmannen skickat in till Skolinspektionen samt vad som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök kan Skolinspektionen konstatera att skolenhetens målinriktade arbete mot kränkande behandling fortfarande brister. Utredningen visar att det fortfarande är vanligt förekommande att elever använder ett kränkande språkbruk mot varandra vilket skolan inte har lyckats få stopp på. Av utredningen har inte annat framkommit än att skolenheten numera har ett fungerande system där skolpersonalen anmäler händelser där elever upplevt sig utsatt för kränkande behandling till rektorn. Det finns dock fortfarande inte något systematiskt eller strukturerat arbete på skolenheten för att motverka kränkande språkbruk. Trots att det är känt bland personalen att kränkande behandling är vanligt förekommande mellan eleverna har varken förebyggande eller åtgärdande insatser gjorts i tillräcklig utsträckning för att motverka detta. Skolenheten har visserligen vidtagit en del åtgärder för att skapa förutsättningar för en tryggare skolmiljö utan kränkningar såsom mer vuxennärvaro vid raster men utifrån intervjuer, elevenkät och de redovisade åtgärderna kan påvisas att dessa inte gett tillräcklig effekt. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det arbete som vidtas vid skolenheten för att motverka kränkande behandling är inte tillräckligt strategiskt och intensivt och att det inte motsvarar skolenhetens behov. Den brist som konstaterades i Skolinspektionens tidigare beslut kvarstår därmed i denna del.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Göteborgs kommuns verksamhet vid Skälltorpsskolan 7-9 uppfyller inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen, har som framgår ovan, vid sin uppföljning av tidigare beslut kunnat konstatera att allvarliga brister fortfarande föreligger i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en miljö som präglas av trygghet och studiero. Det framgår vidare att skolenheten inte har ett aktivt, förebyggande och målinriktat arbete kring värdegrund och kränkande behandling.

Skolenheten har efter Skolinspektionens beslut den 24 januari 2019 vidtagit en del åtgärder, men dessa har inte varit tillräckligt kraftfulla och heller inte implementerats fullt ut i hela verksamheten. Att vara trygg under sin skoldag och att ha studiero i undervisningen och att inte utsättas för kränkande behandling är av enorm betydelse för elevers lärande och handlar både om elevernas arbetsmiljö i stort och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Härutöver är det också av största vikt att det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete som genomsyrar alla delar av utbildningen. Det är angeläget att betydande åtgärder vidtas omgående så att eleverna inte riskerar att bli begränsade i att nå så långt som möjligt i sin utbildning.

Göteborgs kommun har, trots tidigare föreläggande härom, inte åtgärdat bristerna. Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få, och den tid under vilken bristerna fortgått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Med hänsyn till ovanstående förenar Skolinspektionen föreläggandet med vite.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lodmark

Maria Lodmark
Utredare
Signerat av: Maria Lodmark

X Maria Wassén

Maria Wassén
Beslutsfattare
Signerat av: Maria Wassén

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Erik André, enhetsjurist Claes Börjesson medverkat.

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs hos Förvaltningsrätten i Stockholm men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.